

הייעור בנגב

זהר צפון

בעיקר על פיקניק ביערות. מאחר ובנגב אין יער טבעי, נוצר צורך ביצירת יער כזה - יש מאין. לתפיסת היער כמקום לנב"ט היתה השפעה גדולה על אופי הייעור. כתוצאה מכך נוצרה מסה יערנית, גדולה, צפופה וירוקה המתבססת בעיקר על עצי אורן המעלימה תוואי שטח, יוצרת הצללה אחידה ודיכוי צמחייה מקומית. מתחילת שנות ה-2000, הסתמן שינוי באופן בו נתפסת הסביבה היערנית. קק"ל הכריזה על קליטת קהל ביערות כאחד מהיעדים העיקריים של פעילותה, וכתוצאה מכך נחשפו ערכי היער לקהלים מגוונים והחלה דרישה לפעילויות מגוונות יותר. במקביל, הערכים הסביבתיים של היער קיבלו משמעות רבה יותר.

השילוב של ערך סביבתי ופעילות מגוונת המתבססת על ערכי טבע ונוף גרם לשינוי בדפוסי הנטיעה היערניים ותפיסת היער כמערכת אינטגרטיבית שאינה כוללת רק את העצים הנטועים, אלא את כל הערכים הטבעיים והתרבותיים של השטח - צומח, מסלע, בעלי חיים, ארכיאולוגיה ועוד. הפעילויות המוצעות לקהל שמתו דגש על פעילות אקטיבית המאפשרת למבקרים להכיר את הסביבה ותומכת בחינוך סביבתי. ביער להב פותחו לאחרונה מערכות שבילי אופניים ומסלולים ארכיאולוגיים המיישמים עקרונות אלו. שטחי נטיעה חדשה כוללים נטיעה בפועל של חלק קטן משטח הנטיעה, תוך השארת שטחים גדולים כבת ספר ונטיעת מינים מקומיים.

התוצאה היא יער המותאם לסביבתו, מעצים את ערכי הסביבה ומאפשר לקהל להכיר את הסביבה היערנית "דרך הרגליים".

המיוער ניטע בין סוף שנות ה-60 לסוף שנות ה-80, ומין הנטיעה העיקרי היה אורן. בתקופה זו נוצר מטבע הלשון "מדבריות האורן". הנטיעה נתפסה כמעשה ציוני חלוצי שנועד לספק תעסוקה לעולים החדשים, לייבוש השממה ולהתאימה לאופן בו קובעי המדיניות ראו את הארץ (מיוערת, ירוקה, אירופאית) ולספק עצה לתעשיית העץ המקומית המתפתחת. היערות ניטעו בשיטות מסורתיות, בצפיפות גבוהה וכמובן על חשבון בתות הספר. בשנות ה-70 וה-80, עם העלייה ברווחה הכלכלית ורמת המינוע של תושבי ישראל, גברה הדרישה לפעילויות נופש בטבע (נב"ט) והמקום המועדף היה יערות קק"ל. פעילויות אלו התבססו

קק"ל החלה בנטיעת יערות בנגב בשנות ה-50, לאחר הקמת המדינה. לאורך השנים חלו שינויים רבים בדפוסי נטיעת יערות אלו. גוש יערות להב בצפון הנגב מייצג נאמנה את השינויים שחלו לאורך השנים בנטיעת היערות בדרום. בגוש זה ארבעה תחומי יער - כרמים, להב, מורן ודבירה. היערות משתרעים על שטח של כ-35,000 דונם בדרום שפלת יהודה, בין כביש 60 (ב"ש-חברון) לכביש 40 (ב"ש-ת"א). האזור הוא אזור גבעות קרטוניות, שיא הגובה הוא הר להבים בגובה של כ-518 מ' מעל פני הים. חברת הצומח הטבעית היא בעיקר בתת ספר.

נטיעת היערות בגוש להב החלה בסוף שנות ה-50 של המאה הקודמת, כאשר רוב השטח

רוכבי אופניים ביער להב, צילום - ענת גולד למעלה: יער להב, רעייה בחורבת אבו חוף, צילום: זהר צפון

זהר צפון הינו אדריכל מרחב דרום, קרן קיימת לישראל.